

Д. Ковачевић / Љ. Симовић / Ј. Перовић / В. Отђеновић / В. Пешић
Г. Марковић / З. Живковић / Б. Лечић / Г. Матковић / Б. Прелевић
З. Стојиљковић / В. Малишић / Д. Великић / Д. Ђосић / М. Вукотић

БИНБИЋ

Фебруар, 2018.

Д. Ковачевић / Љ. Симовић / Ј. Перовић / В. Огњеновић / В. Пешић
Г. Марковић / З. Живковић / Б. Лечић / Г. Матковић / Б. Прелевић
З. Стојиљковић / В. Малишић / Д. Великић / Д. Ђосић / М. Вукотић

ПРИЈАТЕЉ КЊИГЕ

ЋИЊЋИЋ

M K G R O U P

Душан Ковачевић
академик

**ДУГО
ПУТОВАЊЕ
У СВИТАЊЕ**

”

*Дуго путовање у свиџање
траје вековима.*

*И кад год помислимо да ће да
сване, животи нам се смрачи.*

И увек је неко други крив.

*И у већини помрачења јесте,
само што и ми, понекад,
ујасимо светлости свеће.*

*Далеко је Шанџићево сунце
и остајање овде.*

И све је даље...

Злочин

12. марта 2003. године враћали смо се аутобусом са позоришног гостовања у Будимпешти. Играри смо представу „Доктор Шустер“ у једној од многобројних великих и лепих позоришних „империјалних“ кућа.

Прича у овој горкој комедији заснована је на истинитим догађајима из деведесетих година прошлог века, када је криминал био уобичајена владавина власти и оних који су се тим „занатом“ бавили по улицама Београда као легалним послом.

Доктор Шустер је надимак чувеног хирурга који је, у слободном времену, волео да поправља ципеле. Као последица Алцхајмерове болести, Доктор се враћа у време кад је био студент и припомагао „буџет“ занатом којим се бавио његов отац обућар. Уз оца је научио како се најбоље обнављају ципеле достојанствене сиротиње.

И док он живи изгубљен у простору и времену своје болести злоупотребљавају га криминалци и високи инспектор полиције – да оперише рањене после уличних обрачуна, избегавајући, тако, болнице где би могли да „падну“ или да им се освете.

Доктор је у својој болести убеђен да ради честито и поштено, као што је радио целог живота. Једном речју, то је драма о страшним временима и злочинима последње деценије двадесетог века, који ће се прелити и у двадесетпрви век.

Све ово причам о оним ужасним годинама које и данас неко помиње као време благостања и доброг живота. И то њихово сећање није последица Алцхајмерове болести, то је последица „доброг живота“ од политичког, привредног или уличног криминала.

И кад смо помислили да ће се, после 5. октобра 2000. године, држава обрачунати са свим видовима безвлашћа и криминала, свађе и сукоби победника довели су до обнове „паранормалних снага“ политичког и уличног мрака.

Овај увод, као пролог трагичне драме, подсећање је на ужасна времена која су претходила злочину.

Вратићу се сећању на повратак са гостовања Звездара театра у Будимпешти, 11. и 12. марта 2003. године.

Путујемо аутобусом, и успут, договарамо се да негде пред границом свратимо у један од тржних центара, где би неко попио кафу, купио нешто или само прошетао по хали са продавницама робе „од игле до локомотиве“, како су се рекламирале претече данашњих тржних центара – софистицираних вашара.

И док смо причали, шалећи се, како ће због појединих љубитеља куповине свега што се продаје, договорена пауза од 15 минута потрајати сат времена, неко је из средине аутобуса (после телефонског разговора) рекао успаниченим гласом:

Рањен је Зоран Ћинђић! Неко је пуцао у њега!

Настала је тишина као кад неко нешто није добро чуо или је чуо и у то што је чуо не може да поверује.

После првог шока, налик на сазнање о дијагнози неизлечиве болести, уследила су питања на која нико није имао одговор, и свако је типкао бројеве телефона позивајући родбину у Београду.

Настала је паника и ужас уз безбројна питања која су се сводила на једно једино: ко је смео да изврши тако страшан злочин?

У разговору са мојом супругом, Надом, сазнао сам да је Зоран „тешко рањен“ и да се лекари боре за његов живот који се, неумитно, гаси. И да је велика узнемиреност међу људима, уплашеним за живот земље у којој се премијер државе „стреља“ на улазу у кућу – симбол права и правде сваког народа.

Да ли је могуће да је „неко“ одлучио да тако страшно пресуђује тек успостављеној – веровало се „демократској власти“ и првом човеку владе задужене за обнову мирног и цивилизованог живота.

Зауоставили смо се испред поменутог великог тржног центра у близини границе и од свих прича и планова колико ћемо се задржати остала је само кратка и мучна тишина, пауза од неколико минута.

Неко је ишао својим путем или смо причали о ужасу како смо отишли из једне земље и како се враћамо у другу земљу, у којој је све могуће. Зло се, значи, историјски гледано, наставља. И сви смо имали осећање безнађа, горчине, немоћи, беса и презира према животу који је једна старија госпођа изрекла реченицом – уздахом: „Како ми се не враћа тамо“. И погледала је „тамо“, негде, где је била наша земља са појединим људима који и даље чине

све да је свако (ко може) напусти и оде што даље. И да се никад више не врати.

Наставили смо пут и – у тишини, показали пасоше мађарским и нашим цариницима који су све обавили брзо и реда ради и сами забринути шта ће се догађати наредних дана. И нико није рекао наглас, али су се сви прибојавали, да је атентат на Зорана Ђинђића пуцањ у срце државе, организовани покушај државног удара.

Све остале приче и нагађања шта би тај злочин могао бити и значити, били су само „нада“ да зло није уперено против опстанка свих грађана и земље Србије.

И да се, не дај Боже, неће поновити један од оних наших чувених злочина са „непријатељима народа“ који су били увод у мењање земље са трагичним последицама.

После извесног времена, зачула се и званична вест из звучника аутобуског радија: „На улазу у зграду владе рањен је премијер Зоран Ђинђић. Лекари му се боре за живот. Истрага је у току“.

А Зоран је био смртно рањен и сваки покушај спасавања његовог живота био је узалудан. Погођен је специјалним снајперским метком који разара све што погоди. Такву муницију и такав снајпер могао је да има врхунски професионални убица са „врхунском дозволом“ да изврши злочин.

Нико сам и на своју руку није смео да убије премијера државе.

Петнаест година после Зоранове смрти – стрељања, и данас се не зна ко је коме рекао, наредио, одобрио или само климнуо главом да се „државни непријатељ“ убије баш на улазу у прву и најважнију кућу у земљи.

Немамо одговор на многобројна питања битна за мир и будућност земље у којој је обрачун са „непријатељима“ проверено најсигурнији кад се изврши секиром, бајонетом или метком.

Метак који путује

Убрзо после Зоранове смрти и сахране, са испраћајем од неколико стотина хиљада грађана из целе земље, написао сам причу – сећање за недељник НИН, као необичан и злослутни догађај из времена познатог по крађи избора 1996. године.

Од првих протеста 1991. године, па до 5. октобра 2000. године, био сам задужен и самозадужен за организацију протеста и митинга, као човек коме је посао да прави „представе“.

Тако је било и те зимске ноћи у просторијама Демократске странке, уочи оног величанственог дочека Нове године.

Овог догађаја сам се сетио кад сам чуо да је Зоран погођен снајперским метком. Помислио сам како је од оне зимске ноћи, 1996. године, метак путовао и убио га седам година касније.

А тај догађај се збио овако.

Нашли смо се, као и обично, на петом спрату, у просторијама Демократске странке, преко пута Албаније. Ту су били Зоран, Вук, Весна, Владан... Коштуница није хтео на улицу. Договор је био да се са прозора те зграде, уз помоћ јаког озвучења, грађани обавештавају сваке вечери шта се стварно догађа јер су сви медији били у рукама лопова народних гласова.

И док смо се договарали, правећи планове о демонстрацијама „до неопозивог признавања воље гласача“, у згради преко пута, на спрату исте висине, упалило се светло. Било је око осам сати увече, снег је падао, зима, мрак... Погледали смо, махиално, и угледали мало „необичну“ сцену.

Један човек, без маске на лицу, гурао је сто према прозору; све време нас је посматрао као да обавља неки канцеларијски посао. Пошто је наместио сто како је желео, узео је неку кутију, налик на кутију виолончела, спустио је на сто, отворио и извадио делове снајпера.

Полако, без журбе, састављао је снајпер, део по део. Ми смо се згледали, прво са осмесима, а онда све мирније и озбиљније...

Кад је снајпер био „готов“, човек је легао на сто и уперио га према нашем прозору. За тренутак, инстинктивно, леђима смо загрејали зидове, али после два-три минута, Зоран је рекао: „Да је хтео да пуца, не би палио светло. Плаши“.

И, сели смо за сто, а човек нас је гледао преко снајперског крста, не померајући се. И ми смо, као, нормално причали, а свако је, вероватно, осећао једну тачку на глави која је била мало топлија.

Након пола сата, човек је устао, склопио снајпер, полако, пажљиво, погледао нас још једном и угасио светло на петом спрату зграде бившег „Југоекспорта“. И ми смо убрзо завршили причу, изашли на улицу и пошли кућама, и, тек тад, снајпер је „прорадио“.

На леђима сам осећао да ме неко прати, посматра и „брине о мени“ и моме животу који не вреди ништа.

Ми смо те ноћи мислили да снајпериста није пуцао, а он је, заправо, испалио метак који се „заледио“ у простору и времену да би се активирао 12. марта 2003. године.

Метак је путовао седам година.

И докле тако?

Почетком 19. века, убисмо Карађорђа секиром, а нешто касније, једног од најумнијих људи свога времена, кнеза Михајла Обреновића, мецима у Кошутњаку. И цео век проведосмо и на једвите јаде преживесмо у борбама за ослобођење земље. И таман се делимично ослободисмо вековне робије, дође нови 20. век, кад убисмо краља Александра и омражену краљицу Драгу, мецима и бајонетима, а уз њих и Драгину браћу и скоро целу владу на кућним праговима.

И опет, оправдање је било да се земља „бранила“ од „непријатеља народа“.

И скоро цео 20. век проживесмо и некако преживесмо у страшним ратовима.

Није ми познато да је и једна земља у свету у 20. веку доживела и делимично преживела шест ратова: три балканска, два светска и једно експериментално бомбардовање, 1999. године, које нам је затровало земљу „осиромашеним уранијумом“, заувек.

И дође 21. век и трећи миленијум и поново се латисмо пушке-снајпера да се самоубијамо и ново доба почнемо злочином сами над собом.

Мало нам је што нас је убијао ко је стигао, него се у паузама страдања од руке страног крвника сами скраћујемо

за животе наших највиђенијих, најбољих и најзначајнијих људи.

И докле тако?

И каква је будућност земље у којој се убијају људи „од имена“ само зато што су их болесници прогласили „народним непријатељима“?

И да ли ће икада мир и сигурност бити изнад сваке дневне политике као најважнији разлог да се у земљи Србији остаје, опстаје и живи онолико колико нам је суђено?

Дуго путовање у свитање траје вековима.

И кад год помислимо да ће да сване, живот нам се смрачи. И увек је неко други крив. И у већини помрачења јесте, само што и ми, понекад, угасимо светлост свеће. Далеко је Шантићево сунце и остајање овде.

И све је даље...

Љубомир Симовић
академик

**ЗАШТО
СУ ГА
УБИЛИ**

”

Ћинђић је био најинтелигентнији и најпедузимљивији човек на нашој политичкој сцени, симбол нове, младе, модерне, европске Србије.

Покушао је да нас пробуди и зато су га убили

1.

Са Зораном Ћинђићем нисам имао никакав лични контакт. Никад се нисмо срели, никад разговарали, све до једног дана, средином фебруара 1993, кад ми се јавио телефоном, и кад ми је предложио да на великој скупштини Демократске странке, која ће се 28. фебруара одржати у Сава центру, одржим говор.

Ћинђић ми то сигурно није предложио на основу читања мојих есеја о песницима и сликарима, или мојих драма и песама, него, вероватно, на основу увида у оно што сам у то време писао и говорио о режиму Слободана Милошевића и о ратовима у којима се распадала Југославија. Њему ти текстови, претпостављам, нису промакли, као што му нису промакле ни неке активности чланова Српске академије наука и уметности, у којима сам и сам учествовао – апел осамнаест академика против рата, у новембру 1991, захтев 65 академика Милошевићу да, у интересу српског народа, поднесе оставку и повуче се из политичког живота, у јуну 1992, ангажовање у оснивању Демократског покрета Србије и организовање Видовданског сабора, такође 1992. године. Било је очигледно да је Ћинђић читао све што се пише и пратио све што се догађа на нашој политичкој

сцени и да ми је, на основу увида у оно за шта сам се на тој сцени залагао, предложио да се огласим и на тој скупштини.

На тој Великој скупштини Демократске странке први пут смо се и непосредно срели. Говор који сам тада одржао – а коме сам дао наслов “Голгота Србије” – објављен је касније у књизи *Галоп на њуџевима*. Кад га читам данас, као и када читам остале текстове о хаосу и лудилу деведесетих, просто не могу да верујем, ни да разумем, како смо тако олако заборавили узроке, последице и раз мере те трагедије, и улогу коју су у њој имали неки од данашњих политичара.

2.

Са Ђинђићем сам се последњи пут срео на Новом гробљу, на сахрани Бате Стојковића. Нисам могао ни слутити да неће проћи много времена а да ћу се наћи у погребној поворци која ће и њега испратити на вечни починак.

Десет година после нашег првог сусрета, 12. марта 2003. године, Зоран Ђинђић је убијен. У изјави коју сам тада дао за “Блиц”, између осталог сам рекао:

“Ђинђић је био најинтелигентнији и најпредузимљивији човек на нашој политичкој сцени. Он је био симбол нове, младе, модерне, европске Србије. Пуцњи у Зорана Ђинђића су пуцњи у ту Србију (...) Зло које смо доживели данас има велико и дубоко корење, које није почупано на време. Да је 6. октобра 2000. урађено оно што је морало бити урађено, не бисмо имали овакав 12. март

2003. године (...) Ако нас овај злочин не пробуди и не отрезни, не знам чему се можемо надати”.

3.

Браћам се на ону реченицу: “Ако нас овај злочин не пробуди...”

У јуну 2000. године, говорећи у галерији *Хаос* о сликарству Миће Поповића, рекао сам, између осталог: “Нико не бира околности у којима ће живети. Нико их не бира, али понеко на њих, ако су лоше и неприхватљиве, не пристаје и покушава да их промени. А промена почиње од онога на шта се ми најтеже одлучујемо: од суочавања са стањем таквим какво јесте и са узроцима таквог стања.

Суочавајући се са стањем таквим какво јесте, Мића Поповић је, 1985. године, насликао платно “Овај народ спава”. У том спавању он је видео узроке многих наших невоља.

Скоро сто педесет година пре него што ће Мића Поповић насликати ову слику, Његош је видео то исто: “Моје племе сном мртвијем спава”. Његош је отишао и даље, и питао: “Страшно племе, доклен ћеш спавати?”, а то исто ће, у наше време, у једном од својих најдраматичнијих говора, у Скупштини Србије, поновити и Зоран Ђинђић.

Ђинђића су и убили зато што је покушавао да нас пробуди. Можда се праве последице тог злочина виде тек данас. Гледајући шта нам се догађа, на шта не реагујемо, са чим се миримо и на шта пристајемо, питам се да ли на слици Миће Поповића можемо препознати себе!